

Beral MADRA OCAK 2006 AICA Hakkında Söyleşi

1 - AICA International"dan söz eder misiniz? Ne zaman kurulmuş, uluslararası sanat ortamındaki etkinliği ve önemi nedir?

Uluslararası AICA 1948 ve 1949'da Paris'de UNESCO merkezinde yapılan iki kongre ile kurulmuş. Amaç, savaş sonrasında çağdaş yaratıcılığı desteklemek, sanat eleştirmenlerinin sanatçılara ve topluma karşı sorumluluklarını belirlemek ve sanat tarihine katkılarını geliştirmek olarak belirlenmiş. 1951'de NGO (STK) olarak kabul edilmiş. Görsel sanatlarda eleştirel disiplinlerin desteklenmesi, yöntemlerin ve ahlaki temellerin belirlenmesi, derneğin üyelerinin haklarının savunulması, uluslararası bilgi akışının ve iletişimin sağlanması, farklı kültürlerin yakından tanınması ve anlaşılması, gelişmiş ülkelerle gelişmekte olan ülkeler arasında sanatsal iletişimin kurulması gibi ana ilkeler geçerliliğini koruyor. 71 ülkede şubesi olan AICA'nın kongreleri küresel kültür gelişmelerine temel hazırladı.

2 - AICA Türkiye'nin kuruluşundaki en önemli motivasyon ne oldu? Üyeleriniz kimler...

Türkiye'deki kültür sanayii gelişmeleri AICA gibi bir derneğin kurulmasını kaçınılmaz kıldı; kültür sanayii içinde eleştirel ve görsel düşüncenin önemi bu tür üretimi yapan insanların ortak hak, çıkar ve eylemler açısından biraraya gelmelerine neden oldu. İlişkilerim dolayısıyla bu işi başlatmak da bana düştü. 90'lı yılların ortasında uluslararası AICA bağlantılı olarak bir dernek kuruldu, ama bir süre sonra etkisiz kaldı. 1998'de Modernlikler ve Bellekler sergisi sırasında İstanbul'a davet ettiğimiz Ramon Tio Bellido (Uluslararası AICA genel sekreteri) şube kurmamı istedi. İstanbul Bilgi Üniversitesi Sıraselviler kampüsünde sanat ve kültür alanında etkin olan 15-20 kişiyi biraraya topladım; ancak toplantı sonucunda kimse dernek kurma sorumluluğu üstlenmek istemedi. 2002'de başkan Kim Levin ve ondan sonra başkan olan Henry Meyric Hughes'in ısrarlarıyla derneği kurmayı üstlendim. AICA Türkiye bir STK'dır ve zaman içinde 20.yy ve günümüzü kapsayan sanat tarihi, sanat ve kültür üretimi ve etkinlikleri alanlarında çalışan eleştirmen, sergi yapımcısı (küratör), sanat uzmanı/danışmanı, sanat ve kültür yayıncısı ve editörü, TV sanat ve kültür programcısı, belgesel film yapımcısı gibi meslekleri çatısı altında toplayacaktır.

3 - 50 yıl önce AICA'nın Türkiye'de yaptığı Genel Kuruldan söz eder misiniz? Nasıl gerçekleşmiş, önemi neydi...

Uluslararası AICA'nın 1954'de İstanbul'da yapılan kongresi kuşkusuz rastlantısal değil; Türkiye'nin NATO üyesi olmasının ve de Batı ile kültürel ilişkisini pekiştirmesinin sonucu olsa

gerek. O dönemdeki sanatsal üretimin de bu tür bir uluslararası heyetin önüne çıkma gereksinimi olsa gerek. Bilindiği gibi, Aliye Berger Uluslararası Sanat Eleştirmenleri Derneği'nin 1954 yılında İstanbul'da toplanan kongresi nedeniyle Yapı Kredi Bankası'nın düzenlediği yarışmada ilk yağlı boya çalışmasıyla birincilik ödülünü aldı. Dikkatimi çeken başka bir özellik de bu işe özel sektörün destek vermesi; belki de günümüzdeki anlamıyla ilk sponsorluk eylemi sayılır, bu. Kuşkusuz bir kadın sanatçının ödül almış olması da rastlantısal değil. Ancak, bu olayın Türkiye'deki resim ve sanat eleştirisi gelişmesine ne boyutta katkı sağladığını tartışmak gerekiyor.

4- AICA Türkiye olarak kısa sürede pek çok etkinlik yaptınız, bunlardan söz eder misiniz?

AICA Türkiye, daha kurulma aşamasında sanat eleştirisi ve küratörlük üstüne uluslararası bir Çalıştay ve Açıkoturumu 8. İstanbul Bienali çerçevesinde Avrupa Kültür Vakfı (Amsterdam) fonuyla, Uluslararası AICA Bürosu (Paris), Uluslararası Manifesta Vakfı, Avrupa Kültür Derneği, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Borusan Kültür ve Sanat Merkezi, Bir Kültür Sanat Merkezi işbirliğiyle ve Eczacıbaşı Holding, Om Yayınevi ve Beyoğlu Belediyesi sponsorluğunda gerçekleştirildi. Bu etkinlik uluslararası ve Türkiye sanat/kültür ortamına sunulmak üzere kitaplaştı. Kitap, Türkiye kültür ve sanat ortamının, küresel kültüre güncel katkısı olmaktan öte, AB'nin kültür politikaları değişirken, özellikle Ortadoğu ve Güney Kafkasya'nın AB'ye açılan merkezi sayılan İstanbul'da gerçekleşen sanat/kültür tartışmalarının, AB ülkelerine yansıtılması açısından önemli bir işlev de taşımaktadır. 8 Mayıs Avrupa gününde Avrupa Kültür Derneği ile ortak bir sempozyum düzenledik; bu da kitaplaşıyor.

5 - Birinci yılınızı iki ödülle perçinliyorsunuz. Ödülleri kimlere verdiniz, neden?

Ödülün çağdaş sanat alanındaki çalışmalarıyla yerel ve uluslararası platformda öncü bir tavır sergileyen sanatçılara verilmesi kararlaştırıldı. Aliye Berger'in zamanın ruhuna yanıt veren, sanatın yönünü değiştirebilen, topluma yeni bir vizyon sunan ilerici, sıra dışı ve yürekli tutumu, ödül verilecek sanatçının seçiminde bir kıstas olmuştur. AICA Türkiye yönetim kurulu bu yılki ödülün, Sarkis ve Füsün Onur'a verilmesine karar vermiştir. BU etkinlik için bize Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık A. Ş. ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi destek veriyor.

6 - Sanatın her alanında eleştiri yoksunluğundan yakınılırken, Türkiye'nin hem de uluslararası bir sanat eleştirmenleri derneği olması bu alanda yeterli birikimi olduğunu mu gösteriyor, ne dersiniz?

Yaşadığımız bölgede- yakın geçmişin özgürlük travmalarında karşın - en gelişmiş demokrasi Türkiye'de ve eleştirel düşüncenin sağlam temelleri var; geleneksel, modern ve post-modern sanat üretiminin birikimini de eklerseniz, eleştiri yok demek için bir neden yok. Ne ki, yaratıcılık üretimini besleyen parasal kaynakların özgür

eleştiri süreçlerine müdahalesi söz konusudur. Özellikle bu noktada AICA gibi derneklerin varlığı önemli olabilir. Bağımsızlık sağlamak açısından fonların yönlendirilmesi sağlanabilir.

7 - Uluslararası kimlięiniz, AICA Türkiye ve yeleri için ne gibi avantajlar ve dezavantajlar içeriyor?

Ben, birikimimi, deneyimimi ve ilişkilerimi benden sonraki kuşağa aktarma dnemindeyim; bunu ne kadar yoğun ve çabuk yaparsam o kadar iyi olur. AICA Türkiye yelerinin bu durumdan yararlanacağını umut ediyorum. STK çıkarları ile özel çıkarlar arasında bir atışkı olabilir; başkan olan kişinin bu atışkının üstesinden gelmesi ve STK yararına çalışabilmesi gerekiyor. Bunu başarıp başaramadığımı birlikte göreceğiz...

Radikal için söyleşi, Ocak 2006